

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Individueel pensioensparen maakt toekomstige pensioenuitkering juist minder zeker
de Beer, P.T.

Published in:
Me Judice : Economen in Debat

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
de Beer, P. (2010). Individueel pensioensparen maakt toekomstige pensioenuitkering juist minder zeker. Me Judice : Economen in Debat, 2010(2 september).

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Artikelen
Individueel pensioensparen maakt toekomstige pensioenuitkering juist minder zeker

 Paul de Beer - 02 sep 2010 - [Pensioen](#) - 2985 keer bekeken

Te lang is de illusie gekoesterd dat het Nederlandse pensioenstelsel, waarin de werknemer zelf spaart voor zijn pensioen, meer zekerheid biedt dan de pensioenstelsels in landen waar de huidige werkenden de lasten van de huidige pensioenuitkeringen opbrengen, stelt de Amsterdamse hoogleraar Paul de Beer. Een dergelijk omslagstelsel kan de vergrijzing weliswaar minder makkelijk opvangen, maar biedt veel meer flexibiliteit om pensioen en premie aan te passen aan de financiële mogelijkheden. De Beer pleit voor meer

financiering van pensioenuitkeringen uit lopende premies.

Eisen nu voor zekerheid straks

De afgelopen weken hebben voor- en tegenstanders van de huidige dekkingseisen voor pensioenfondsen de degens met elkaar gekruist over de toestand van ons pensioenstelsel. De aanleiding was de bekendmaking dat veertien pensioenfondsen een zo lage dekkinggraad hebben dat zij gedwongen zijn hun pensioen te verlagen ('afstempelen'). De discussie concentreert zich op de eisen waaraan pensioenfondsen moeten voldoen om de toekomstige pensioenen veilig te stellen. Daarbij kijkt men graag tientallen jaren vooruit, aangezien de verplichtingen van pensioenfondsen zich tot ver in de toekomst uitstrekken.

Verbroken beloftes

Wat zowel voor- als tegenstanders echter over het hoofd zien is dat de huidige pensioenen in het verleden ook toekomstige pensioenaanspraken waren. Als een pensioenfonds de huidige pensioenen verlaagt om de toekomstige pensioenen veilig te stellen, verbreekt het daarmee de beloftes uit het verleden. De vereiste dekkinggraad van 105 procent, die het zogenaamde Financieel Toetstingskader (FTK) voorschrijft om de toekomstige pensioenen te garanderen, zou dus ook de huidige pensioenen veilig moeten stellen. Blijkbaar biedt die dekkinggraad die zekerheid niet. Maar als het FTK de beloften uit het verleden niet kan waarmaken, hoe geloofwaardig zijn dan de beloften voor de toekomst?

Zo bezien hebben de tegenstanders van de huidige regels het gelijk aan hun kant (zie bijvoorbeeld Sweder van Wijnbergen in *NRC Handelsblad* van 24 augustus). Als de pensioenfondsen een hogere rekenrente zouden mogen hanteren dan de huidige marktrente, zou de *huidige* dekkinggraad hoger zijn en zouden het pensioen niet te hoeven worden verlaagd. Paradoxaal genoeg zouden de veertien pensioenfondsen de beloftes uit het verleden wel kunnen nakomen als we minder strenge regels hanteren. Maar dat is nog geen reden om voor een hogere rekenrente te pleiten om daarmee de toekomstige verplichtingen 'goedkoper' te maken. Want een hogere rente biedt evenmin een garantie voor de toekomstige pensioenen als het handhaven van de huidige regels. Een eenvoudig voorbeeld kan dit verduidelijken.

Garanties zijn niet te bieden

Stel dat u over tien jaar, in 2020, met pensioen gaat. En stel dat uw pensioenfonds, ongeacht de rente die wordt gehanteerd, de komende negen jaar steeds een dekkingsgraad heeft van 105 procent. Dan voldoet het keurig aan de regels en lijkt er voor uw pensioen geen vuiltje aan de lucht te zijn. Maar als de aandelenbeurzen in 2019 instorten worden de beleggingen van uw pensioenfonds ineens veel minder waard. Dat dit allerminst ondenkbaar is hebben we de afgelopen jaren gezien. Uw pensioenfonds kan dan onder de kritische dekkingsgraad van 90 procent zakken en alsnog genoodzaakt zijn het toegezegde pensioen te verlagen, waardoor u in 2020 met een aanzienlijk lager pensioen genoegen moet nemen dan u was beloofd.

Anders gezegd, welke criteria we ook hanteren voor de dekkingsgraad, garanties zijn onmogelijk te bieden. De toekomst is nu eenmaal fundamenteel onzeker en dat geldt zeker voor de waarde van beleggingen. Het is dan ook een illusie dat de huidige dekkingsgraad van een pensioenfonds – hoe deze ook wordt berekend – enige zekerheid zou bieden voor de pensioenen die over tien of twintig jaar, laat staan in 2040, 2050 of nog later moeten worden uitbetaald.

Omslagstelsel blijkt niet zo slecht als gedacht

Te lang hebben we ons in de illusie gekoesterd dat het alom geroemde Nederlandse pensioenstelsel, waarin wij sparen voor onze toekomstige pensioenen (een kapitaaldekkingsstelsel), veel meer zekerheid biedt dan de pensioenstelsels in landen waar de huidige werkenden de lasten van de huidige pensioenen opbrengen (een omslagstelsel). Die zekerheid is altijd een schijnzekerheid geweest omdat het principiële onmogelijk is op zo lange termijn enige zekerheid te bieden.

Hoewel een omslagstelsel in een vergrijzende samenleving zeker nadelen heeft – doordat de premies steeds hoger worden – heeft het grote voordeel dat je van jaar op jaar ofwel de premies ofwel de pensioenen voor het lopende jaar kunt aanpassen aan de financiële mogelijkheden. Het is dan niet nodig tientallen jaren vooruit te kijken.

Meer financiering uit lopende premies

Het valt daarom te overwegen om de Nederlandse pensioenen in de toekomst niet meer geheel uit het gespaarde vermogen maar deels ook uit lopende premies te financieren. Feitelijk gebeurt dit natuurlijk al doordat de AOW via een omslagstelsel wordt gefinancierd. Maar de beslissing over de aanpassing van de AOW-uitkering staat nu los van de beslissing over de pensioenen, doordat de eerste door de overheid en de tweede door de pensioenfondsbesturen wordt genomen. Door ook de pensioenen zelf voor een deel uit de lopende premies te financieren, wordt het mogelijk om in jaren waarin de beleggingen in waarde dalen of de rente laag is de huidige pensioenen toch op peil te houden. Voor de toekomstige pensioenen biedt dit natuurlijk evenmin zekerheid als het huidige systeem, maar het geeft in ieder geval meer adem om de pensioenen geleidelijk aan te passen. De belangrijkste les uit de huidige pensioen crisis zou echter moeten zijn dat iedere belofte om over een periode van tientallen jaren een bepaald pensioen te garanderen bij voorbaat bedrog is.

Bron foto: [Flickr](#)

Te citeren als:

Paul de Beer, "Individueel pensioensparen maakt toekomstige pensioenuitkering juist minder zeker", *Me Judice*, jaargang 3, 2 september 2010.

Dit artikel kan worden overgenomen met bronvermelding. Toezending van bewijsexemplaren wordt op prijs gesteld. © Me Judice

 deze pagina printen | ShareThis |

Tags: [AOW](#), [afstempelen](#), [dekkingsgraad](#)